

foto Hans Jacobs

De vrijheid om boer te zijn

Door Hans Jacobs

Het is nog steeds hard werken in het boerenbedrijf. Ondanks alle moderne voorzieningen en ontwikkelingen is het geen baan van acht tot vijf. Boer zijn is een levenswijze. Werken zonder een baas, liefde voor dieren, voor de natuur, voor het bedrijf, de verantwoordelijkheid voor je familie en je bedrijf. “Het houdt nooit op.”

Groene ruimte

Wico Dieleman is projectleider Omgeving bij ZLTO, de organisatie die zich met kennis en contacten inzet om voor de leden een duurzame toekomst in de groene ruimte te scheppen. En hij kan het weten. Als boerenzoon uit Zeeland is hij in het agrarisch bedrijf opgegroeid en hij is er mee vergroeid. Maar daarom weet hij ook als geen ander dat het boer zijn in al die jaren niet is veranderd: de omstandigheden zijn het wel. “De tijd is veranderd”, zo zegt hij, “maar de boer, de boer hij ploegt voort.”

De bedrijfsomvang, de wetgeving, financiën, de markt: kies je voor streekproducten of ga je voor de wereldmarkt. Een lange rij trekt bij de boeren het erf op. En die boer weet het; hij kan, maar hij weet ook: hij wil niet meer alleen. Daar helpen wij bij, aldus

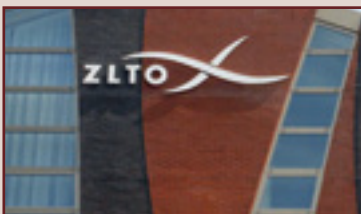
Wico Dieleman. Schouder aan schouder zo staat in de folder van ZLTO. Verder helpen als vakman en ondernemer, samen vernieuwend boeren. Hoe dat bijvoorbeeld kan, komt Wico Dieleman maandag 1 juni op de boerderij van Martien Nillisen in Groesbeek vertellen tijdens de algemene ledenvergadering van de Ploegdriever waar het rendement van het agrarisch natuurbeheer centraal staat.

Aan de orde komen onder meer de collectieven die 1 januari 2016 ingaan, groene en blauwe diensten, natuurlijke plaagbestrijding, erfbeplanting, plukranden, akkerranden, biomassa als bron van inkomsten en besparing. Waar het om draait, zo zegt Wico Dieleman: “Hoe werk je aan de vrijheid om ook in deze tijd boer te zijn.”

Lees verder op pagina drie

2 De winst van vijftien jaar Ploegdriever

3 Boer kan en wil niet meer alleen

4 Groen is poen?

foto Hans Jacobs

Rendementen

Door Toon de Jong

Het beleid van de overheid staat sinds enige tijd in het teken van het denken in rendementen. Het publieke geld moet terecht zo efficiënt mogelijk worden ingezet. En dat geldt uiteraard ook voor de subsidies voor agrarisch natuurbeheer.

Het is daarom goed om vlak voor de Algemene Ledenvergadering de vraag te stellen wat het rendement is van de activiteiten van de Ploegdriever gedurende de afgelopen 15 jaar. Allereerst is het karakter van het agrarisch landschap enorm versterkt in de Ooijpolder, de Duffelt, de stuwwal en het bekken van Groesbeek. Kleinschalige landschapselementen als poelen, hagen en plas-drasgebieden zijn van de ondergang gered, versterkt of nieuw aangelegd. Ecologische verbindingzones worden gerealiseerd en nieuwe natuur krijgt kansen. Het *Landschapsontwikkelingsplan* geeft daarbij steeds de kaders voor de passende diversiteit in landschapselementen.

Bron van inkomsten

Flora en fauna worden steeds gemonitord en we constateren dat een groot aantal 'rode-lijst-soorten' terugkwamen op plekken waar ze verdwenen waren. Niet alle doelstellingen zijn bereikt: zo gaat het met de weidevogels nog steeds niet goed. Maar we mogen wel degelijk concluderen dat het werk van de Ploegdriever op ecologisch gebied rendementsvol is. Tegelijkertijd is de economische waarde van het landschap gegroeid. In de afgelopen tien jaar is alleen al door de Ploegdriever zo'n € 850.000

geïnvesteed in inrichting en beheer van het landschap. Veel agrariërs voeren inrichting- en beheerwerkzaamheden uit of maken via De Ploegdriever gebruik van subsidies. Het landschap is inmiddels voor menige boer een niet-onaanzienlijke inkomstenbron.

Ook voor gemeente en provincie wordt het steeds duidelijker hoe groot de potentiële economische waarde is van ons prachtige agrarisch landschap. Toekomstige rendementen krijgen vorm.

Samenwerking

Uiteraard zijn er behalve De Ploegdriever nog veel meer instanties die hebben bijgedragen aan het versterken van ons prachtig agrarisch landschap. Ik noem bijvoorbeeld SLOG, VNC, WMG, Stichting Monument en Landschap, SBB, Gelders Landschap en vele andere. Nu het beleid van de overheid rond agrarisch natuurbeheer verandert, is samenwerking tussen al deze organisaties meer dan ooit nodig. En tegelijkertijd bieden de nieuwe structuur van de gebiedscollectieven en de fusie van de drie MUG-gemeente nieuwe kansen. Ten slotte, de Ploegdriever heeft in de afgelopen 15 jaar de basis gelegd voor het opmerkelijke rendement van het landschapsbeheer in ons werkgebied. Ik vind het een privilege dat ik acht jaren voorzitter van deze vereniging heb mogen zijn. Op de jaarvergadering in juni zal ik afscheid nemen in de wetenschap dat De Ploegdriever volop kansen heeft om te werken aan ons fantastisch agrarisch landschap.

Jaarvergadering Ploegdriever

maandag 1 juni 2015

LOCATIE: BOERDERIJ VAN MARTIEN NILLESEN, LAGE HORST 6, 6562 KT GROESBEEK

Programma:

18.00: Voor de liefhebbers:
Wandeling in de Lage Horst o.l.v.
Henk Eikholt

20.00: Jaarvergadering

Agenda:

- Opening door de voorzitter
- Verslag jaarvergadering 2014
- Jaarverslag 2014
- Financieel verslag 2014
- Kascommissie
- Begroting 2015
- Bestuursverkiezing
- Rondvraag
- Sluiting

21.00: Pauze met koffie

21.15: Voordracht door Wico Dieleman: Rendementen van Agrarisch Natuurbeheer

22.00: Afsluiting en borrel

De boer kan en wil niet meer alleen

Vervolg van voorpagina

Het gebouw van ZLTO aan de Onderwijsboulevard in Den Bosch is bijzonder. Een wegwijzer naar een nieuwe toekomst in de groene ruimte van ons land. Het gebouw is hoog: het metselwerk groeit in de vorm van korenhalmen naar boven. Binnen is alles transparant. Je overziet in één oogopslag de hele ruimte. Een groot deel van de zijkant is een trappenzaal, die verbinding maakt met de andere ruimtes. Beneden is een restaurant. Natuurlijk weer een open keuken, waar streekproducten worden aanbevolen. “Ons rundvlees is van ouderwetse, eerlijke kwaliteit zoals het hoort. “ Andere producenten laten weten dat hun eerlijke producten op het menu staan.

Het is niet zomaar een gebouw, maar een *‘Agri & Food Plaza’*. Wico Dieleman, die 1 juni de gastspreker is van de Ploegdriever in Groesbeek, leidt je dan ook met gepaste trots rond. Hij opent een deur aan de zijkant. Een overdekte ruimte, veel glas, een paar treden en je bent binnen bij de buurman, de Hogere Agrarische School, de HAS: The Heartbeat of your Future, zo laat de HAS weten. “Wij noemen deze overgang *De Deel*.”

De tuin achter de Plaza is een staalkaart wat agrarisch Nederland onder meer te bieden heeft: kruiden, groenten, fruitbomen en een hooimijt als vergaderruimte. Natuurlijk met Wi-Fi. ZLTO is al in de toekomst onderweg.

Toekomst

Van de oude agrarische bedrijven tot aan de jaren zestig zonder stroom, zonder waterleiding, zonder kunstmest en een paard als trekker, naar de moderne bedrijven van nu. De boer is dezelfde gebleven, maar de omstandigheden, de tijd is anders

geworden en hebben van diezelfde boer een ondernemer in de groene ruimte gemaakt die weet dat hij het alleen niet meer aan kan. En hij dat ook niet wil. Bedrijfsomvang, wetgeving, financiën, de markt, innovatie, kennis, samenwerking zijn bij hem het erf opgereden. Hij is druk met de ontwikkelingen in de markt en de maatschappij.

Bron

Buiten in de tuin staan vier doorzichtige panelen elk bedrukt met een afbeelding uit de agrarische wereld. En met vier woorden: visie, vertrouwen, verantwoording, vrijheid. Vier kernwoorden.

- *Visie* - Wico Dieleman: “De visie op de markt, op de maatschappij. Waar kies je voor. Je hebt elkaar allemaal nodig. Bedrijven breiden uit. Ook het erf groeit. Schuren worden groter.
- *Vertrouwen* - Wico Dieleman: “Vertrouwen en samenwerking tussen de agrarische sector en de burgerij. Wat wil de burger: streekproducten? Samenwerking in producten en in wat wij noemen gebiedsdialog. Als de levensomstandigheden van de dieren veranderen, worden ook de schuren groter. Vertel het verhaal, praat. Als je

maximaal wilt verbouwen vertel dan dat het om een natuurlijke bedrijfsontwikkeling gaat. Praat over dierenwelzijn, praat over milieu, praat met de burens om je plan toe te lichten. Hoe is het plan, wat houdt het in, hoe kun je met extra erfbeplanting werken. Leg aanvoerwegen zo, dat burens er minder of geen last van hebben.

- *Verantwoording* - Wico Dieleman: “Ben transparant, vertel dat je hartschietelijk bezig bent om op je bedrijf veilig en verantwoord te produceren.”
- *Vrijheid* - Vrijheid, daar draait alles om, aldus Wico Dieleman: “De vrijheid om ook in deze tijd boer te zijn.”

Genen

In De Deel, de organische overgang tussen ZLTO en de HAS, hangt boven de deur de oude houten ploeg die van de NCB vanuit Tilburg is meegenomen. Het verleden waakt over het heden en over de toekomst. “Dit zit in onze genen.”

Bij de uitgang van het moderne gebouw staat een houten fruitkist met peren en appels. “Bent u vandaag te gast geweest”, vraagt het bord vriendelijk, “neem dan voor onderweg wat mee van ons lid boerderijwinkel Van Rijsewijk

foto Hans Jacobs

Vaart achter nieuwe contracten

Er komt schot in de nieuwe contracten die de collectieven voor 2016 gaan afsluiten. Zoals bekend, gaat er op het gebied van agrarisch natuur en landschapsbeheer veel veranderen. Niet de individuele deelnemer sluit vanaf 2016 een contract voor agrarisch natuurbeheer af met de provincie, maar de provincie doet dat straks met de opgerichte collectieven van agrarische natuurverenigingen. Die collectieven sluiten dan weer contracten af met de individuele agrarische grondgebruikers. De Ploegdriever heeft in februari in Beek en in maart in Groesbeek informatieavonden gehouden. De voorintekening is afgerond en vanaf september tot het eind van het jaar gaat het collectief met de individuele agrarische grondgebruikers contracten afsluiten. **Zie ook www.collectiefrivierenland.nl**

Groen is poen?

foto Nel van den Bergh

De Brabander bestaat uit diverse elementen zoals struweel, knotwilgen, grasland en een poel

Het 'rendementsdenken' is zo langzamerhand doorgedrongen in alle facetten van de samenleving. Alles moet economisch nut hebben en in cijfers zijn uit te drukken, zo lijkt het wel. Ook het (agrarisch) natuurbeheer ontkomt er niet aan. Op zich is het verstandig om te kijken naar de effectiviteit van het beheer, iedere natuurbeheerder doet dat: wat kost het, wat levert het op, kan het efficiënter, moet het beter etc.? En dat er aan de samenleving verantwoording wordt afgelegd over de besteding van subsidies, behoeft ook weinig discussie. Het probleem zit 'm in de waardebeoordeling van de resultaten. Waar de kostenkant gemakkelijk is uit te rekenen, laten de resultaten van het natuurbeheer zich minder gemakkelijk in een geldwaarde uitdrukken. Voor afgeleide 'producten' zoals groei van toerisme en hogere huizenprijzen in een groene leefomgeving lukt dat misschien nog wel, maar wat is natuur zelf eigenlijk waard? Groen is poen, las ik ergens. Dat economie en natuur elkaar versterken, zoals dat zo

mooi heet, wil iedereen wel, maar wat als ze juist met elkaar in conflict dreigen te komen? Verdient dat wat zeldzaam en kwetsbaar is (geworden), bescherming en tegen welke prijs? Dit zijn fundamentele vragen die de gehele samenleving aangaan.

Een stuk eenvoudiger dan de economische waardebeoordeling is het meten van de soortenrijkdom, de aanwezigheid van planten- en diersoorten in een gebied. Zo is in opdracht van Via Natura vorig jaar door Stichting Bargerveen onderzoek uitgevoerd in de Ooijpolder. Vanaf 2004 zijn daar diverse landschapselementen in het boerenland aangelegd, zoals graskruidentroken, struweelhagen, greppels, poelen en moerasoeveren. Doel van het onderzoek was om de effecten van deze groenblauwe dooradering op de biodiversiteit vast te stellen. De algemene conclusie is dat de soortenrijkdom van planten en dieren in de aangelegde landschapselementen groter is dan in de aanliggende agrarische percelen. Dit

zal niemand echt verbazen. Interessanter is het om wat meer in detail naar de bevindingen van het onderzoek te kijken, omdat we daaruit kunnen leren voor de toekomst. Niet alle elementen leveren namelijk evenveel biodiversiteit op. Samengestelde landschapselementen doen het duidelijk beter dan enkelvoudige elementen. Met name de combinatie van graskruidentroken met struweel en/of met een vochtige component (greppel of A-watergang) levert veel hogere aantallen soorten op. De onderzoekers verklaren dit door te wijzen op de grotere variatie binnen het element waardoor meer soorten een geschikt leefgebied kunnen vinden. Ook de omvang van de elementen speelt een rol. Samengestelde elementen zijn vrijwel altijd breder dan enkelvoudige elementen. Het advies luidt dan ook om bij de ontwikkeling van nieuwe landschapselementen te kiezen voor samengestelde, bredere elementen.

Nel van den Bergh

Wat kan de Ploegdriever voor u betekenen en wie kunt u daarvoor bellen?

Aanleg en onderhoud van landschapselementen Arno van der Kruis, tel: 06-12619049, email: info@ploegdriever.nl

Subsidies voor landschap, natuur en ganzenfoeragegebieden Geert Kroes, tel: 06-51984621 (Ooijpolder en Duffelt),
Hans Lamers, tel: 06-41840798 (Groesbeek)

Lidmaatschap en andere verenigingszaken Gerard van Leeuwen, tel: 024-3238264 (secretaris)

Informatie over natuurterreinen in eigendom en beheer (SLOG) Nel van den Bergh, tel: 024-3605774 email: info@ooijpolder-groesbeek.nl

www.ploegdriever.nl – www.ooijpolder-groesbeek.nl

redactie: Hans Jacobs - Pandora Ooij b.v. | vormgeving en opmaak: Studio Nuijten Kekerdom | druk en afwerking: Rikken Print Gendst
voorjaar 2015 © De Ploegdriever en Stichting Landschap Ooijpolder Groesbeek